

STEVO DALMACIJA

KNEŠPOLJE, KNEŽPOLJE ILI KNEŽ-POLJE?

1. *Knešpolje* je sjeverozapadni dio Potkozarja, koje se prostire između Prijedora, planine Kozare, Bosanske Dubice, rijeke Une i Bosanske Kostajnice.

Poznatija mjesta u *Knešpolju* su Knežica i Međuvođe.

2. Vrlo je interesantno porijeklo imena ovoga kraja. Da odmah kažemo, ime *Knešpolje* potiče od apelativa *knez* (*knezovo polje*). Vjerovatno je to bio neki poznatiji knez, možda neki od knezova Babonića ili Zrinjskih.

D. Aleksić ne isključuje mogućnost da je *Knešpolje* dobilo ime po rječici Knežici,¹ a M. Rodić ne slaže se s tim mišljenjem i kaže da bi se tada ono zvalo *Knežičko polje*, a ne *Knešpolje*.²

Do današnjeg oblika *Knešpolje* došlo se jotovanjem i jednačenjem suglasnika po zvučnosti: *Knezj^o polje* (—j^o je ovdje pridjevski sufiks) → *Knežpolje* → *Knešpolje*.³

3. U pregledanoj literaturi našli smo da se ovo ime piše na sedam načina, i to:

1) Knešpolje	5) Knež-polje
2) Kneš-Polje	6) Knež-Polje (veliko P)
3) Knežpolje	7) Knež polje (bez crtice)
4) Knežopolje	

4. *Pravopis* iz 1960. opredijelio se za pisanje ovoga imena kao složenice sa š: »e) ž se menja u š: . . . *Knešpolje* (od *Knežpolje*).⁴

¹ D. Aleksić: *Knežopolje i Knežopoljci*, B. Dubica, 1931, str. 16.

² M. Rodić: *Govor Knešpolja (dijalektološka ispitivanja)*, Zbornik krajiških muzeja, VI, Banjaluka, 1974, str. 32.

³ Stevanović: *Savremeni srpskohrvatski jezik*, I, Naučna knjiga, Beograd, 1970, str. 136. i 399.

⁴ *Pravopis srpskohrvatskoga književnog jezika*, Matica srpska i Matica hrvatska, Novi Sad i Zagreb, 1960, tačka 75e, str. 63.

Etnik je *Knežopoljac* i *Knešpoljka* ili *Knežopoljka*, a ktetik *knežopoljski*.

5. U tački 100 a *Pravopisnog priručnika*⁵ govori se o imenu *Knešpolje* kao o složenici: »Vlastita geografska imena nastala srastanjem sintagme u složenici pišu se kao jedna riječ: Beograd, Međuvođe... *Knešpolje*...«, a u *Pravopisnom rječniku* ovoga priručnika (str. 159) spominje se ovo ime na dva načina: *Knešpolje* i *Knežopolje*.

Što se tiče etnika, pisci *Pravopisnog priručnika* našli su ovakvo rješenje: ako je *Knešpolje*, onda je etnik *Knešpoljac* i *Knešpoljka*, a ako je *Knežopolje*, onda je etnik *Knežopoljac* i *Knežopoljka*.

6. Po A. Beliću⁶ *Knešpolje* je polusloženica: *Knež-Polje*.

7. Za D. Boranića⁷ ovo ime je složenica u kojoj se ne vrši jednačenje suglasnika po zvučnost: »Ostaje ž u složenici *Knežpolje*.«

8. V. Klaić u djelu *Bosna...*⁸ piše ovo ime kao polusloženicu: »*Knež-polje*, predielje pravoslavno od 2000 kuća«, a na 200. str. istog djela navodi jedno hercegovačko *Knešpolje* kao složenicu: »*Knežpolje*, predielje blizu Gradca, gdje ima ostanaka od dvorova, grobova i stara crkva sv. Ivana.«

9. U *Rječniku hrvatskoga ili srpskoga jezika JAZU* napisano je: »*Knež-polje*, n, mjesno ime u Bosni...«⁹

10. Kod J. Jirečeka¹⁰ našli smo ime *Knešpolje*, i to u župi Vrhbosni. Piše ga sa spojnim vokalom *e*: *Knežepolje* (*Knesepolje*).

11. Književnik G. Banović u djelu *Knežopoljci*¹¹ piše ovo ime kao polusloženicu, sa š i sa velikim *P*: *Kneš-Polje*.

12. M. Vego u djelu *Naselja bosanske srednjovjekovne države*¹² piše: »U povelji hercega Bele iz 1339. godine spominje se *Knežpolje* kojom se potvrđuje knezovima Babonićima Vodičevo...« Dok u navedenom tekstu M. Vego piše ovo ime kao složenicu (*Knežpolje*), u istorijskoj karti, koja je priložena na kraju knjige, navodi ga kao sintagmu: *Knež polje* (bez crtice).

⁵ Dr Sv. Marković, M. Ajanović i mr Z. Diklić: *Pravopisni priručnik srpskohrvatskog-hrvatskosrpskog jezika*, Svjetlost, Sarajevo, 1977, str. 63.

⁶ A. Belić: *Pravopis srpskohrvatskog književnog jezika*, Prosveta, Beograd, 1950, str. 244.

⁷ D. Boranić: *Pravopis hrvatskoga ili srpskoga jezika*, X, Zagreb, 1951, str. 25.

⁸ V. Klaić: *Bosna. Podatci o zemljopisu i poviesti Bosne i Hercegovine*, Matica hrvatska, Zagreb, 1978, str. 183.

⁹ *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, knj. V, Zagreb, 1898—1903, str. 116.

¹⁰ J. Jireček: *Trgovački drumovi i rudnici Srbije i Bosne u srednjem vijeku*, Svjetlost, Sarajevo, 1951, str. 52.

¹¹ G. Banović: *Knežopoljci*, Sarajevo, Svjetlost, 1952 (na više str.).

¹² M. Vego: *Naselja bosanske srednjovjekovne države*, Svjetlost, Sarajevo, 1957, str. 56.

13. Na topografskoj karti »Kostajnica 4« (izdanje Geografskog instituta JNA 1957) upisano je ovo ime kao složenica sa ž: *Knež-polje*.

14. U *Enciklopediji Jugoslavije*,¹³ u tekstu koji govori o granicama *Knešpolja*, navodi se: *Knež-polje*, a u zagradi *Knežopolje*. Sa spojnim vokalom o ovo ime piše i R. Aleksić (v. fusnotu 1), a takvu mogućnost dopuštaju i autori *Pravopisnog priručnika* (v. tačku 5).

15. P. Skok u *Etimologijskom rječniku hrvatskoga ili srpskoga jezika*¹⁴ navodi da je —j (—j^h) pridjevski sufiks i kao primjer, pored ostalih, navodi i *Knežpolje* (sa ž).

16. U *Imeniku naseljenih mesta u Jugoslaviji*¹⁵ navodi se *Knešpolje* kao ime naseljenog mjesta u opštini Lištice (Hercegovina).

Znači, pored potkozarskog *Knešpolja*, zabilježili smo u konsultovanoj literaturi još tri ovakva imena: *Knežpolje* kod Gradca (v. tačku 8), *Knežepolje* u župi Vrhbosna (v. tačku 10) i *Knešpolje* kod Lištice.

17. Na pisanje ovoga imena sa crticom opredijelio se i *Rečnik srpskohrvatskog književnog i narodnog jezika SANU*¹⁶: »*Knež-polje* s, polje na planini Kozari u severozapadnoj Bosni (Dešić M).« Na stranici 665. ovoga rječnika navodi se *Knešpolje* (bez crtice), ali sa upućivanjem na *Pravopis* iz 1960.

Po *Rečniku* stanovnici ovoga kraja zovu se *Knežopoljci* i *Knežopoljke*.

18. M. Dešić u radu *Zapadnobosanski ijekavski govori*¹⁷ navodi ovo ime kao polusloženicu: *Knež-polje*.

19. Mnogi današnji autori istorijskih udžbenika i priručnika pišu ovo ime kao složenicu i bez glasovne promjene: *Knežpolje*. Da navedemo tri primjera:

a) Branko Čubrilović: *Hajduk Pecija 1826—1875*, Narodna prosvjeta, Sarajevo, 1954, str. 33.

b) Milorad Ekmečić: *Ustanak u Bosni i Hercegovini 1875—1878*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1960, str. 359.

c) Ivan Božić, S. Ćirković, M. Ekmečić i V. Dedijer: *Istorija Jugoslavije*, Prosveta, Beograd, 1970, str. 315.

¹³ *Enciklopedija Jugoslavije*, knj. 5/62, Leksikografski zavod FNRJ, Zagreb, 1962, str. 263.

¹⁴ P. Skok: *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. prva, JAZU, Zagreb, 1971, str. 741.

¹⁵ *Imenik naseljenih mesta u Jugoslaviji*, Službeni list SFRJ, Beograd, 1973, str. 201.

¹⁶ *Rečnik srpskohrvatskog književnog i narodnog jezika SANU*, knj. IX, Beograd, 1975, str. 664.

¹⁷ M. Dešić: *Zapadnobosanski ijekavski govori*, SDZb, knj. XXI, Beograd, 1976, str. 13.

20. U većini savremene udžbeničke i ostale literature ime ovoga kraja piše se kao složenica sa glasovnom promjenom: *Knešpolje*. Na ovakvo rješenje sigurno je presudan uticaj imao *Pravopis* iz 1960. godine.

21. U *Srpskom rječniku* V. Karadžić navodi: »*Knež-polje*, n. u Bosni u nahiji bajnolučkoj kao knežina, u kojoj žive samo Srbi zakona grčkoga.«¹⁸

22. Snimili smo stanje na terenu, u *Knešpolju*, i došli do sljedećih konstatacija:

a) Od sedam navedenih naziva pisanja i izgovora ovoga imena najmanje se izgovara onako kako je navedeno u *Pravopisu* iz 1960: *Knešpolje*. Narod ovo ime izgovara na dva načina: ili kao polusloženicu: *Knež-polje*, ili kao složenicu, ali sa ž: *Knežpolje*.

Poslije rata u Međuvođu je postojala zadruga koja je nosila ime ovoga kraja. Bilo je napisano kao polusloženica: Zemljoradnička zadruga »*Knež-polje*« u Međuvođu.

b) Stanovnici ovoga područja za sebe kažu da su *Knežopoljci* i *Knežopoljke*, a ne *Knešpoljci* i *Knešpoljke*.

Osnovna škola u Knežici zove se »*Majka Knežopoljka*« (a ne *Knešpoljka*).

c) O okcentu bi se moglo reći ovo: ako je polusloženica, imamo oba silazna akcenta, na prvoj riječi *˘*, na drugoj *˘*: *Kněž-pòlje*, a ako je složenica, onda imamo kratkouzlazni akcent na prvom slogu: *Kněžpolje*.

Etnik *Knežopoljac* izgovara se sa dugouzlaznim akcentom na pretposljednem slogu: *Knežopóljac*, a *Knežopoljka* sa kratkouzlaznim akcentom na drugom slogu i dužinom: *Knežòpòljka*.

Ktetik je *knežòpoljski*.¹⁹

23. Naše je uvjerenje da bi ime ovoga kraja, njegov etnik i ktetik trebalo pisati onako kako je uobičajeno to na terenu, kako ga narod izgovara. Uostalom, i u dosadašnjoj i u sadašnjoj normi mogu se naći oslonci za pisanje *Knežpolje* ili *Knež-polje*, a ne *Kneš-polje*. Već smo vidjeli da se u Boranićevu *Pravopisu* izričito naglašava da ž ostaje u ovoj složenici. *Pravopis* iz 1960. dopušta pisanje prezimena *Kadžić*, a *Pravopisni priručnik* preporučuje pisanje prezimena *Grabčanović*, *Zubčević* i drugih sa grupom suglasnika *bč*. U posljednje vrijeme preovladava izvorno pisanje muslimanskih imena *Edhem*, *Midhat*, *Subhija*, itd. Zašto onda ne bi bilo moguće pisati i *Knežpolje* (sa ž)?

S druge strane, ime ovoga kraja u Belićevu *Pravopisu* i u *Rečniku SANU* piše se kao polusloženica (v. tačke 6 i 17). Kad se ima na umu ova činjenica i kad se zna da se tako u narodu izgovara, zašto ne bi bilo moguće normirati pisanje i izgovor ovoga imena kao polusloženice?

¹⁸ V. Karadžić: *Srpski rječnik* (II izdanje, Beč, 1852), Nolit, Beograd, 1969, str. 278.

¹⁹ Autor ovoga rada rođen je u blizini *Knešpolja* i više je godina radio u Knežici, središtu ovoga kraja.